

Врз основа на член 14 став 1 алинеја 1, а во врска со член 9 став 1 точка 4 алинеја 1, 2 и 3 како и членовите 70 до 81 од Законот за поштенските услуги ("Службен весник на Република Македонија,, бр.9/2008), Комисијата на Агенцијата за пошти на ден 31.08.2010 година го донесе следното

УПАТСТВО ЗА НАЧИНОТ НА ПОСТАПУВАЊЕ ПРИ РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ

I. Општи одредби

Член 1

(1) Со ова упатство се уредува начинот на постапување на Агенцијата за пошти при решавањето на споровите и спорните односи кои настанале помеѓу :

а) давателот на УПУ и давателите на поштенски услуги во врска со пристапот и користењето на јавната поштенска мрежа, и

б) даватели на поштенски услуги и корисници на поштенски услуги, во рамките на нејзините надлежности, по барање или на предлог на странките, во случаите пропишани со Законот за поштенските услуги и прописите донесени врз основа на тој закон.

(2) Со одредбите на ова упатство не се ограничува правото на избор на странките, спорот да го решат во судска постапка, во облигациони, трговски, потрошувачки и други спорни односи со кои странките можат слободно да располагаат со своите барања во согласност со закон, а кои произлегуваат од Законот за поштенските услуги.

Член 2

По барање или на предлог на странките, постапките за решавање на споровите и спорните односи од член 1 на ова упатство се водат:

а) од страна на Агенцијата за пошти (во понатамошниот текст: Агенцијата),

б) преку посредување од страна на медијатор и

в) по пат на арбитража.

II. Поведување постапка пред Агенцијата за пошти

Член 3

(1) Давателот на УПУ и давателите на поштенски услуги како корисници на јавната поштенска мрежа, како и давателите на поштенските услуги и корисниците можат писмено да се договорат меѓусебниот спор да се решава спогодбено во постапка пред Агенцијата, согласно со Законот за поштенски услуги.

(2) Спогодбеното решавање на спорните односи меѓу странките, од став 1 на овој член е доброволна, ефикасна, брза и евтина постапка која се води пред Агенцијата во која страните настојуваат спорниот однос да го решат на мирен начин со помош на стручната служба на Агенцијата која неутрално и непристрасно на страните им помага да постигнат заедничко прифатливо решение.

(3) Постапката за спогодбено решавање на спорот, странките доброволно ја поведуваат, учествуваат во истата и во секое време можат да се откажат од истата.

Член 4

(1) Постапката пред Агенцијата се иницира со доставување писмено барање или предлог од странката или странките до Агенцијата.

(2) Барањето, односно предлогот за започнување на постапка од ставот (1) на овој член, мора да бидат разбирливи и да содржат сè што е потребно за да може да се постапува по нив, а особено:

а) органот до кој се поднесува ;

б) основот на барањето;

в) означување на странките во спорот (личното име — ако е физичко лице, односно полниот назив на фирмата - ако е правно лице)

г) означување на лицето кое е овластено да ја застапува странката или нејзиниот полномошник;

д) адресата, телефонскиот број, број на телефакс и e-mail адреса на подносителот на барањето и на неговиот полномошник, како и адресата, телефонскиот број, број на телефакс, e-mail адреса на спротивната странка;

ѓ) барањето на странката, со предлог за решавање на спорот;

е) околностите на спорниот однос со наведување на сите докази од кои произлегуваат или го прават веројатно постоењето на тие околности.

(3) Подносителот односно неговиот полномошник е должен своерачно да го потпише Предлогот.

(4) Во прилог на писменото од став 1 на овој член подносителот ги доставува сите наведени докази на кои се повикува во барањето вклучително и оригиналот од договорот со кој странките се спогодиле спорот да се решава спогодбено во постапка со посредување пред Агенцијата.

Член 5

(1) Постапката за спогодбено решавање на спорот од член 3 на ова Упатство завршува во рок од 42 дена од денот на приемот на писмениот предлог за започнување на постапка за решавање на спорот, без оглед на нејзиниот исход.

(2) Крајниот рок за решавање на спорот од ставот 1 на овој член може да се продолжи доколку тоа е потребно заради обемот на постапката, но не смее да биде подолг од четири месеца.

Член 6

(1) Агенцијата при решавање на споровите со ова Упатство треба да ги има предвид и целите за обезбедување на ефикасна конкуренција и заштита на интересите на корисниците на пазарот, согласно закон.

(2) Агенцијата ги објавува на својата веб-страница одлуките, односно постигнатите спогодби меѓу странките во постапките за спогодбено решавање на споровите при што води сметка за примена на прописите за заштита и пристап на лични податоци и класифицирани информации.

Член 7

(1) Кога е тоа со закон утврдено, како и кога ќе утврди или дознае дека со оглед на постојната фактичка состојба треба заради заштита на јавниот интерес да се поведе управна постапка, Агенцијата по повод барањето или предлогот на странката за решавање на спор, ќе поведе постапка по службена должност.

(2) Управната постапка по службена должност од став 1 на овој член, се поведува и води согласно Законот за општата управна постапка доколку со Законот за поштенските услуги поинаку не е уредено.

III. Постапка за посредување од страна на медијатор

Член 8

(1) Давателот на УПУ и давателите на поштенски услуги како корисници на јавната поштенска мрежа, како и давателите на поштенските услуги и корисниците можат писмено да се договорат, спорот да се реши со посредување од страна на посредник, медијатор, согласно со Законот за поштенски услуги и Законот за медијација.

Член 9

(1) Посредникот е непристрасно физичко лице, медијатор, во смисла на Законот за медијација, независно од страните во спорот, коешто е овластено да врши заеднички и/или посебни посреднички сослушувања на страните во спорот и коешто предлага начин за решавање на спорот.

Член 10

(1) Постапката за посредување започнува со доставување на писмен предлог на странката, односно странките до Агенцијата кој треба да биде во согласност со договорот на странките од членот 8 на ова упатство.

(2) Во предлогот за поведување на постапка за посредување од ставот (1) на овој член, треба да биде наведено:

- а) органот до кој се поднесува Предлогот;
- б) основот на барањето;
- в) барањето на странката или странките;
- г) означување на странките во спорот (личното име - ако е физичко лице, односно полниот назив на фирмата - ако е правно лице);
- д) означување на лицето кое е овластено да ја застапува странката или нејзиниот полномошник;
- ѓ) адресата, телефонскиот број, број на телефакс, e-mail адреса на подносителот на барањето и на неговиот полномошник, како и адресата, телефонскиот број, број на телефакс, e-mail адреса на спротивната странка;
- е) околностите на спорниот однос со наведување на сите доказите од кои произлегуваат или го прават веројатно постоењето на тие околности, и
- ж) барање Агенцијата да именува посредник, доколку во договорот од член 8 на ова упатство нема назначено посредник.

Подносителот, во прилог го доставува и оригиналот или нотарски заверен препис од договорот од член 8 на ова упатство.

Член 11

Кога постапката за посредување започнува на предлог на една од странките, Агенцијата најдоцна во рок од седум дена по приемот на предлогот истиот го доставува до спротивната странка.

Член 12

(1) Доколку во Предлогот од член 10 став (2) на ова упатство е содржано и барање за именување на посредник, Агенцијата ќе именува посредник најдоцна во рок од седум дена по добивањето на таквото барање од редот на медијаторите запишани во Именикот на медијатори кој треба да ги почитува принципите за медијација, постапката и кодексот за етичко однесување согласно Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија" бр. 138/2009).

(2) Агенцијата ќе ги извести странките за извршеното именување на посредник од ставот (1) на овој член, најдоцна во рок од седум дена по именувањето.

Член 13

Агенцијата го известува лицето кое е назначено од странките односно именувано од Агенцијата за посредник.

Член 14

(1) Страните и посредникот, доколку поинаку не се договориле, можат во кое било време во текот на постапката да изнесуваат свои предлози за спогодбата со која ќе го решат спорот.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член, на секоја страна и се дава можност да се произнесе по предлозите.

Член 15

(1) Посредникот може да комуницира со страните заедно или одвоено.

(2) По правило, страните и нивните овластени лица присуствуваат на посредничките сослушувања, а други лица можат да присуствуваат само со претходна согласност на страните како и со дозвола на посредникот.

Член 16

(1) Посредничките сослушувања се доверливи.

(2) Информациите што посредникот ги прима од која било страна во постапката, може да и ги открие на другата страна, освен оние за кои страната ќе определи дека се доверливи.

Член 17

(1) Постапката за посредување завршува:

а) со склучување на писмена спогодба за решавање на спорот меѓу страните, на денот на склучување на спогодбата;

б) со писмена изјава на посредникот, по извршени консултации со страните, дека не се оправдани натамошни обиди за посредување, на денот на поднесувањето на писмената изјава;

в) со писмена изјава од страните до посредникот дека постапката за посредување е завршена, на денот на поднесување на изјавата и

г) со писмена изјава на која било од страните на постапката до другата страна и посредникот, дека постапката за посредување е завршена, на денот на поднесување на изјавата.

Член 18

(1) Посредникот подготвува писмен предлог на спогодба за разрешување на спорот и им го доставува на страните.

(2) Ако страните ја прифатат спогодбата од ставот (1) на овој член, нејзината содржина се внесува во меморандум што го потпишуваат страните и посредникот.

(3) Меморандумот од ставот (2) на овој член се составува во четири еднообразни примероци, по еден за странките, еден за посредникот и еден за Агенцијата.

(4) Секој од примероците на меморандумот од ставот (2) на овој член го потпишуваат странките и го заверува посредникот со свој потпис.

(5) Кога страните сакаат на спогодбата да и дадат сила на извршна исправа, содржината на спогодбата ја солемнизира нотар.

Член 19

(1) Секоја страна ги сноси своите трошоци од постапката за посредување, освен ако страните поинаку не се спогодат.

(2) Наградата и надоместокот на трошоците за посредникот ги покриваат страните на еднакви делови, освен ако страните поинаку не се договорат.

(3) Наградата и надоместокот на трошоците на посредникот во постапката за посредување се определуваат согласно важечкиот Тарифник за награда и надоместок на трошоците на медијаторите донесен од министерот за правда.

Член 20

(1) Посредникот може да побара од страните да депонираат аванс за трошоците на постапката.

(2) По завршувањето на постапката за посредување, посредникот е должен на страните да им достави доказ за потрошените средства. Непотрошените средства од примениот аванс од ставот (1) на овој член, им се враќаат на страните.

IV. Арбитража

Член 21

(1) Давателите на поштенски услуги и корисниците можат писмено да се договорат, спорот да се реши со арбитража согласно со Законот за поштенските услуги.

(2) "Арбитражна спогодба" е спогодба со која странките ги подложуваат на арбитража сите или одредени спорови кои меѓу нив настанале или би можеле да настанат од одреден правен однос. Арбитражната спогодба може да се склучи во форма на арбитражна клаузула во некој договор или во облик на посебен договор.

(3) Арбитражната спогодба е склучена во писмена форма ако е внесена во исправите кои странките ги потпишале, или ако е склучена со размена на писма, телекси, телеграми, телефакси или други средства за комуникација кои овозможуваат писмен доказ за договорот без оглед дали странките ги потпишале.

(4) Повикувањето во некој договор на исправа (општи услови за склучување на одредено правно дело, текст на друг договор и слично) која содржи арбитражна клаузула, претставува арбитражна спогодба ако договорот е склучен во писмена форма и ако повикувањето е такво што таа клаузула е составен дел од тој договор.

Член 22

(1) Арбитражната постапка започнува со доставување на писмен предлог до Агенцијата од една или двете страни во спорот.

(2) Во предлогот за поведување на постапка за посредување од ставот (1) на овој член, се наведува:

- а) органот до кој се поднесува Предлогот;
- б) оригинал или нотарски заверен препис од спогодбата од член 21 на овој правилник;
- в) барањето на страната или странките;

г) означување на лицето кое е овластено да ја застапува странката или нејзиниот полномошник;
д) означување на странките во спорот (лично име - ако е физичко лице, односно полниот назив на фирмата - ако е правно лице) и
ѓ) адресата, телефонскиот број, број на телефакс и e-mail адреса на подносителот на барањето и на неговиот полномошник, како и адресата, телефонскиот број, број на телефакс, e-mail адреса на спротивната странка.

(3) Арбитражната постапка ја спроведува Арбитражен совет кој се избира од список на арбитри.

Член 23

(1) Агенцијата ќе ги упати страните да го решат спорот по пат на посредување доколку според сопствено убедување смета дека посредувањето може повеќе да придонесе кон навремено решавање на спорот.

(2) Доколку двете страни во рок од 7 дена од приемот на упатувањето за решавање на спорот по пат на посредување, не ја известат по писмен пат Агенцијата дека го прифаќаат таквото упатување, се смета дека го одбиле предлогот за пристапување кон посредување и продолжува да се спроведува арбитражната постапка.

Член 24

(1) списокот на арбитри од член 22 став (3) на овој правилник е составен од најмалку десет компетентни и стручни лица од областа на правото, економијата и техничките науки и истиот се води во Агенцијата.

(2) Арбитрите се именуваат од Комисијата, министерот надлежен во областа на поштенски услуги и други заинтересирани странки.

(3) Мандатот на арбитерот во списокот на арбитри изнесува пет години со можност за повторно именување.

Член 25

(1) Именуваните арбитри треба да бидат непристрасни и независни од страните во постапката.

(2) Кога некој ќе се обрати на некое лице во врска со можноста тоа лице да биде именувано за арбитер во конкретниот спор, тоа лице ги изнесува сите околности кои би можеле да дадат повод за основано сомневање во неговата непристрасност. Арбитерот, по своето именување и во текот на целата арбитражна постапка без одлагање им ги изнесува на странките сите такви околности, освен ако претходно веќе ги информирал за тоа.

(3) Изземање на арбитер може да се бара само ако постојат околности кои даваат повод за оправдано сомневање во неговата непристрасност или независност.

(4) Странката може да побара изземање на арбитерот кого таа го именувала или во чие именување учествувала само поради причини за кои дознала по неговото именување.

Член 26

(1) Странките можат да се договорат за постапката за изземање на арбитрите, почитувајќи ги притоа одредбите на ставот (3) на овој член.

(2) Во отсуство на договор од ставот (1) на овој член, странката која има намера да побара изземање на арбитерот може во рок од 15 дена откако дознала дека е формиран арбитражниот совет или откако дознала за било која околност спомената во членот 25 став (3) од ова упатство, да поднесе писмена изјава до арбитражниот совет за причините

поради кои бара изземање. Ако арбитерот чие изземање се бара не се повлече, или другата странка не се сложи со изземањето, одлуката за изземањето ќе ја донесе арбитражниот совет.

(3) Доколку предлогот за изземање во постапката за која странките се договориле или врз основа на постапката предвидена во ставот (2) на овој член не успее, странката која го бара изземањето може, во рок од триесет дена од приемот на известувањето за одлуката со која изземањето се одбива, да побара од Агенцијата да донесе одлука за изземање.

Член 27

Кога мандатот на арбитерот за решавање на спорот ќе му престане врз основа на членовите 25 и 26 на ова упатство, или поради негово повлекување од должност поради било која друга причина, или поради отповик на неговиот мандат врз основа на договор на странките, или во било кој друг случај на престанок на неговиот мандат, ќе биде именуван нов арбитерот согласно правилата од член 28 на овој Правилник.

Член 28

(1) Арбитражниот совет е составен од три члена.

(2) Арбитражниот совет се основа на следниов начин:

а) секоја страна од спорот, во рок од седум дена од денот на поднесувањето на предлогот за арбитражна постапка, избира по еден арбитер од списокот на арбитри;

б) двата арбитри избрани од страните во спорот, во рок од седум дена од нивниот избор треба договорно да изберат трет арбитер од списокот на арбитри, којшто ќе биде претседавач на Арбитражниот совет.

(3) Ако изборот на Претседавачот, или на кој било друг арбитер не е извршен во рокот утврден во ставот (2) на овој член, директорот на Агенцијата ќе го изврши изборот на овие лица во рок од пет дена по истекот на утврдениот рок.

(4) Рокот за избор на арбитри може да се продолжи спогодбено меѓу страните во спорот и за тоа треба да ја известат Агенцијата.

Член 29

(1) Страните во спорот можат спогодбено да ги изберат правилата на постапката за Арбитражниот совет.

(2) Во отсуство на таква спогодба, Арбитражниот совет самостојно решава за начинот на водење на постапката.

(3) Арбитражниот совет може да одлучува дали е надлежен, вклучувајќи го притоа и одлучувањето за секој приговор во поглед на постоењето или полноважноста на арбитражната спогодба. За таа цел арбитражната клаузула која е составен дел од некој договор ќе се смета како договор кој е независен од останатите одредби на тој договор. Одлуката на арбитражниот совет дека тој договор е ништовен сама по себе не значи дека е неполноважна и арбитражната клаузула.

(4) Приговорот дека арбитражниот совет не е надлежен мора да се поднесе најдоцна кога и одговорот на арбитражното барање. Околноста што странката именувала или учествувала во именување на арбитер, не ја лишува од правото да поднесе таков приговор. Арбитражниот совет може да допушти дополнително поднесување на приговорот, доколку смета дека задоцнувањето е оправдано.

(3) Приговорот дека арбитражниот совет ги пречекорува границите на своите овластувања мора да се поднесе штом работата за која се тврди дека го надминува делокругот на неговите овластувања биде изнесена во арбитражната постапка. Арбитражниот совет може да допушти дополнително поднесување на приговорот, доколку смета дека задоцнувањето е оправдано.

(4) Арбитражниот совет може да одлучува по приговорите од ставот (2) и ставот (3) на овој член, било како за претходно прашање, било во одлуката за суштината на спорот. Ако арбитражниот совет како претходно прашање одлучи дека е надлежен, секоја странка може, во рок од триесет дена откако ќе го прими известувањето за таа одлука, да бара од надлежниот суд определен со Законот за судовите да одлучи за тоа прашање. Додека постапката пред судот за тоа прашање е во тек, арбитражниот совет може да ја продолжи арбитражната постапка и да донесе одлука.

Член 31

(1) Странките се рамноправни во постапката пред арбитражниот совет.

(2) Арбитражниот совет на секоја од странките треба да и овозможи во целост да ги изнесе сопствените наводи и да се изјасни по наводите на спротивната странка.

Член 32

(1) Ако поинаку не е договорено со страните во спорот, Арбитражниот совет го избира местото на арбитражната постапка.

(2) Ако местото на арбитражата не е одредено во согласност со одредбите на став (1) на овој член, се смета дека местото на арбитражата е она место кое во арбитражната одлука е означено како место на нејзино донесување.

Член 33

Арбитражната постапка се води на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(1) Во рокот за кој странките се договориле или кој го одредил арбитражниот совет, странката која го поднела барањето за арбитража треба да го изнесе своето барање, фактите врз кои тоа се темели и спорните прашања, а странката против која е поднесено барањето за арбитража треба да ја изнесе својата одбрана во поглед на наводите, барањата и предлозите на страната која го поднела барањето, освен ако странките не се договориле поинаку. Странките треба кон своите поднесоци да ги приложат сите исправи кои ги сметаат за релевантни, или пак можат да се повикаат на исправите или другите докази кои имаат намера да ги поднесат.

(2) Ако странките не се договориле поинаку, секоја странка може да го измени или дополни своето барање или одговорот на барањето во текот на арбитражната постапка, освен ако арбитражниот совет смета дека не е целисходно да се допуштат таквите измени, земајќи го предвид одолговлекувањето кое би го предизвикало нивното задоцнето превземање.

Член 35

(1) Ако странките не се договориле поинаку, арбитражниот совет ќе одлучи дали ќе одржи усна расправа заради изведување на докази или заради усно расправање, или постапката ќе се води врз основа на исправи. Во секој случај, освен кога странките се договориле дека нема да има усна расправа, арбитражниот совет ќе одржи таква расправа во соодветен стадиум на постапката, доколку тоа го побара некоја од странките.

2) Странките треба благовремено да бидат известени за секое рочиште или состанок на арбитражниот совет кој се одржува заради изведување докази.

(3) Сите поднесоци, исправи или други информации кои едната странка ќе ги предаде до арбитражниот совет, ќе се достават до другата странка. Исто така, на странките ќе им се достави секој извештај на вештак или доказна исправа врз која арбитражниот совет би можел да ја заснова својата одлука.

(4) Ако странките не се договориле поинаку, арбитражната постапка не е јавна.

Член 36

Ако странките не се договориле поинаку и ако, без да се наведат доволно причини:

- а) странката која ја повела арбитражната постапка не го поднесе своето барање во согласност со членот 34, став (1) од ова упатство, арбитражниот совет ќе ја запре постапката;
- б) странката против која е поднесено барањето за арбитража не го поднесе својот одговор на барањето за арбитража во согласност со членот 34, став (1) од ова упатство, арбитражниот совет ќе продолжи со постапката и нема да смета дека самиот пропуст значи признавање на наводите на странката која го поднела барањето за арбитража;
- в) било која странка не дојде на рочиште или не поднесе писмени докази, арбитражниот совет може да продолжи со постапката и да донесе арбитражна одлука врз основа на доказите со кои располага.

Член 37

(1) Ако странките не се договориле поинаку, арбитражниот совет може:

- а) да именува еден или повеќе вештаци за да му поднесат наод за фактите и мислење за одредени прашања кои ќе ги утврди самиот арбитражен совет;
- б) да побара од странките да му ги дадат на вештакот сите релевантни информации или да му ги поднесат сите релевантни исправи, или заради преглед да му овозможат пристап на вештакот до сите релевантни исправи или други предмети.

(2) Ако странките не се договориле поинаку, доколку тоа го бара едната од странките или ако арбитражниот совет тоа го смета за потребно, вештакот откако ќе поднесе писмен или устен наод и мислење, учествува на рочиштето на кое странките ќе имаат можност да му поставуваат прашања и да доведат други вештаци за изјаснување за спорните работи.

Член 38

Арбитражниот совет или една од странките со одобрение од арбитражниот совет, може да побара правна помош од надлежниот суд на Република Македонија, заради изведување на одделни докази, кои што арбитражниот совет не е во можност самиот да ги изведе. Врз постапката за изведувањето на доказите се применуваат одредбите за изведување на докази пред замолен суд согласно Законот за парничната постапка.

Член 39

- (1) Арбитражниот совет, врз основа на спроведената постапка им дава предлози на страните за спогодбено решавање на спорот.
- (2) Ако не може да се постигне спогодбено решавање на спорот, Арбитражниот совет го решава спорот по сопствено убедување.
- (3) Арбитражната одлука може да биде достапна за јавноста согласно Законот за поштенските услуги, но самото досие за арбитражната постапка останува доверливо.

Член 40

(1) Арбитражите завршуваат со донесување на одлука од страна на Арбитражниот совет.

(2) Арбитрите ги донесуваат одлуките со мнозинство гласови.

(3) Арбитражната одлука им се доставува на страните во спорот и се депонира кај Агенцијата.

(4) Арбитражната одлука, вклучително и заклучоците утврдени во однос на фактите или законските прашања, се обврзувачки за страните од спорот и се извршуваат преку судовите согласно член 81 став (4) од Законот за поштенските услуги.

(5) Против одлуката на арбитражниот совет согласно член 81 став (5) од Законот за поштенските услуги, не е дозволена жалба.

(6) Арбитражната одлука се донесува во писмена форма и треба да биде потпишана од членовите на арбитражниот совет. Доволни се потписите на мнозинството на членовите на арбитражниот совет, со тоа што треба да бидат наведени причините зошто недостасува некој од потписите на арбитрите.

(7) Во арбитражната одлука се наведуваат причините на кои таа е заснована, освен ако странките не се спогодиле да не се дава образложение.

(8) Во арбитражната одлука треба да се наведе датумот кога е донесена и местото на одржувањето на арбитражата.. Како местото на донесување на одлуката ќе се смета местото на одржување на арбитражата, наведено во одлуката .

(9) Откако арбитражната одлука ќе биде донесена, на секоја од странките ќе и биде доставен по еден препис кој го потпишале арбитрите во согласност со ставот (1) на овој член. Доставувањето го врши Агенцијата за пошти.

Член 42

(1) Во рок од триесет дена од приемот на арбитражната одлука, ако странките не се договориле поинаку:

а) едната странка, со известување до другата странка, може да бара од арбитражниот совет во одлуката да ја исправи секоја пресметковна, печатна грешка или било која грешка од слична природа во арбитражната одлука;

б) ако странките така се договориле, секоја од странките со известување до другата странка, може да бара од арбитражниот совет толкување на одделни одредби од арбитражната одлука;

(2) Ако арбитражниот совет смета дека барањето од ставот (1) на овој член е оправдано, ќе ја исправи арбитражната одлука или ќе даде нејзино толкување во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето.

(3) Арбитражниот совет може да ја исправи секоја грешка наведена во ставот (1) точка а) на овој член по сопствена иницијатива во рок од 30 дена од денот на донесувањето на арбитражната одлука.

(4) Ако странките не се договориле поинаку, секоја од странките може, во рок од 30 дена од денот на приемот на одлуката, да побара од арбитражниот совет да донесе дополнителна арбитражна одлука за барањата изнесени во арбитражната постапка, а за кои арбитражниот совет пропуштил да одлучи во арбитражната одлука. Ако арбитражниот совет оцени дека таквото барање на странката е оправдано, ќе донесе дополнителна арбитражна одлука во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето за донесување на истата.

(5) Арбитражниот совет може, ако е тоа потребно, да го продолжи рокот во кој е должен да ја исправи или да даде толкување на арбитражната одлука во смисла на ставот (1) на овој член, или да донесе дополнителна арбитражна одлука во смисла на ставот (4) на овој член.

(6) Одредбите на членот 41 од овој правилник се применуваат на исправката или на толкувањето на арбитражната одлука, како и за дополнителната арбитражна одлука.

Трошоците за арбитражата ги снесат рамноправно страните во спорот, освен ако поинаку не се договорат.

Член 44

(1) Трошоците на постапката за арбитража се определуваат со Трошковник за арбитража кој е даден во Прилог 1 на ова упатство и е негов составен дел. Трошоците на постапката се состојат од:

а) општи трошоци на постапката: административни трошоци и награда на арбитрите и

б) материјални трошоци на постапката: материјални трошоци на арбитрите, трошоци и награда на сведоците и вештаците, трошоци на преведувачите и останати материјални издатоци.

Член 45

(1) Општите трошоци на постапката за секој предмет примен за разгледување пред арбитража, ги уплаќаат странките согласно Трошковникот за арбитража.

(2) За спорите за кои вредноста не може да се процени, трошокот изнесува 500 евра.

Член 46

(1) Странките во постапката за арбитража кои се државјани на Република Македонија, физичките лица кои имаат живеалиште во Република Македонија, и другите субјекти кои што имаат седиште во Република Македонија, ги плаќаат трошоците за арбитража во денари, независно од валутата што е предмет на тужбата, по продажниот курсот на еврото на денот на уплатата утврден од Народна банка на Република Македонија .

(2) Странките во постапката за арбитража кои не се наведени во ставот (1) на овој член и се со живеалиште односно седиште во странство, трошоците за арбитража ги плаќаат во евра, независно од валутата која што е предмет на спорот.

Член 47

(1) Трошоците за арбитража согласно Трошковникот за арбитража ги уплатуваат странките кои ја поднеле арбитражната спогодба во рок од 5 работни денови по изборот на арбитри на сметка на Агенцијата за пошти.

Член 48

(1) Арбитражниот совет може да ја задолжи заинтересираната странка да положи аванс (депозит) за одредени дополнителни трошоци на Арбитражниот совет, предизвикани со дополнителни дејствија по предлог на таа странка.

(2) Авансот (депозитот) се уплатува во валута во која трошоците ќе бидат направени.

(3) Авансот за трошоците за дополнителни вештачења при прибирање на други докази се определуваат од Арбитражниот совет.

(4) Авансот се уплатува од странката која бара изведување на докази.

(5) Во случај кога вештото лице се назначува по барање или по согласност на двете странки, секоја од странките уплатува половина од авансот. Ако авансот не биде уплатен, докази нема да се изведуваат.

Член 49

- (1) Трошоците за учество на арбитражите во постапката, (патни, дневни, трошоци за ноќевање) ги покрива странката која ги определила.
- (2) Трошоците за претседателот на Советот, ги сносат еднакво двете странки.

Член 50

- (1) На арбитражите што учествуваат во решавањето на предметот им следува награда во висина од 60 % од износот на трошоците за арбитража за соодветниот предмет определена согласно Трошковникот за арбитража.
- (2) Наградата се распределува на арбитражите, со тоа што наградата на претседателот на Арбитражниот совет е за 30% повисока од наградата на арбитражите.

Член 51

- (1) Делот од трошоците за арбитража во висина од 40% од износот определен согласно Трошковникот за арбитража е наменет за материјални и административни трошоци на постапката.
- (2) Доколку до крајот на постапката износот определен во став (1) на овој член или дел од него остане неискористен, тој се распределува на арбитражите согласно член 51 од ова упатство.
- (3) Доколку пак износот определен во став (1) на овој член се искористи во целост и пред завршувањето на постапката, странките, доколку не се договорат поинаку, дополнителните трошоци ги сносат рамноправно.

Член 52

- (1) Арбитражите ја добиваат наградата во рок од 30 дена од денот на потпишувањето на одлуката.
- (2) Арбитерот кој ќе одбие да ја потпише одлуката нема право на награда.

V. Преодни и завршни одредби

Член 53

Комисијата најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегување во сила на ова упатство, ќе изврши именување на најмалку 5 арбитражи за списокот на арбитражи.

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавување на огласната табла на Агенцијата.

По влегувањето во сила ова Упатство ќе биде објавено на веб-страницата на Агенцијата.

Трошковник за арбитража

Надоместокот на трошоците се определува во зависност од вредноста на спорот (побарувањето), како што следува:

Вредност	Надоместок на трошоци
до 2.000 евра	100 евра
од 2.001 до 4.000 евра	200 евра
од 4.001 до 6.000 евра	300 евра
од 6.001 до 8.000 евра	400 евра
од 8.001 до 10.000 евра	500 евра
од 10.001 до 50.000 евра	500 евра + 4% за сумата над 10.000 евра
од 50.001 до 100.000 евра	2.000 евра + 3% за сумата над 10.000 евра
од 100.001 до 200.000 евра	3.000 евра + 2% за сумата над 100.000 евра
од 200.001 до 500.000 евра	5.000 евра + 1% за сумата над 200.000 евра
од 500.001 до 1.000.000 евра	7.500 евра+ 0.50% за сумата над 500.000 евра
од 1.000.001 до 2.000.000 евра	9.500 евра + 0.30% за сумата над 1.000.000 евра
Над 2.000.000 евра	13.000 евра + 0.20% за сумата над 2.000.000 евра

